

OBSAH

1492	ISABELA KASTILSKÁ Znovudobyť Granady <i>6. ledna vstoupili Ferdinand Aragonský a Isabela Kastilská do města, což znamenalo konec muslimské přítomnosti ve Španělsku, trvajcí od roku 711.</i>	10	1519	KAREL V. Karel zvolen císařem <i>Přijal nyní jméno Karel V. a vládl nad největší říší od dob Karla Velikého.</i>	48
1492	Tomás de TORQUEMADA Vyhnání Židů ze Španělska <i>31. března se Katoličtí králové na Torquemadův popud rozhodli vyhnat ze svých království všechny Židy.</i>	12		Jakub II. FUGGER Financování volby Karla V. <i>Díky půjčce německých bankéřů si mohl Karel V. koupit blasy kurfiřtů a stát se německým císařem.</i>	54
1492	Kryštof KOLUMBUS Kolumbus objevuje Ameriku <i>V domnění, že dosáhl Indie, přistál janovský mořeplavec 11. října u břehů San Salvadoru, jednoho z bahamských ostrovů.</i>	14	1519	MOCTEZUMA Moctezuma přijal Cortése v Tenochtitlánu <i>Azteccký císař otevřel brány svého hlavního města španělským conquistadorům, které pokládal za vyslance Opeřeného bada.</i>	56
1492	ALEXANDR VI. Borgia Alexandr VI. zvolen papežem <i>Rodrigo Borgia usedl na Svatý stolec jako nástupce Inocence VIII., ale jeho pontifikátu dominovaly politické konflikty mezi italskými státy.</i>	18	1521	Hernán CORTÉS Dobyť Tenochtitlánu <i>Město padlo 13. srpna po pěti měsících obléhání. Toto Cortésovo vítězství znamenalo konec říše Aztéků.</i>	58
1493	MAXMILIÁN I. Maxmilián císařem <i>Maxmilián nastoupil na trůn Svaté říše římské národa německého po svém otci Fridrichu III. a posílil tak habsburskou moc.</i>	20	1525	Thomas MÜNTZER Müntzerova smrt <i>15. května porazila vojska bessenského knížete selské bouřce pod Müntzerovým velením; ten byl popraven ještě téhož dne.</i>	62
1508	RAFFAEL Raffaelův příchod do Říma <i>Papež Julius II. mu svěřil výzdobu komnat svého přibytku v paláci na Vatikánu.</i>	22	1526	SÜLEJMAN Nádherný Dobyť Budy <i>Po vítězství nad Ludvíkem II. Jagellonským u Moháče se Sülejman Nádherný zmocnil Budy a Úber.</i>	64
1511	ERASMUS ROTTERDAMSKÝ Chvála bláznovství <i>Erasmus se v této satirě na falešné učence oddává jedinému bláznovství, které má cenu, bláznovství zvěsti evangelii.</i>	24	1532	Francisco PIZARRO Zajetí Inky Atahualpy <i>16. listopadu se Francisco Pizarro zmocnil zradou inckého císaře a žádal výkupné 4 600 000 dukátů, avšak nakonec ho dal příštího roku popravit.</i>	68
1513	Niccolò MACHIAVELLI Sepsání Vladaře <i>V tomto díle, zveřejněném až roku 1532, Niccolò Machiavelli popisoval, jak získat a udržet si moc, čímž způsobil revoluci v politické filozofii.</i>	28	1534	Jacques CARTIER Cartier v Kanadě <i>Tato výprava znamenala příchod Francouzů do Nového světa.</i>	70
1514	Albrecht DÜRER Melancholie <i>V této rytině vytvořil Dürer alegorii umělce, kde melancholie zápasí s nadějí na dokonalost.</i>	32	1534	FRANTIŠEK I. Plakátová aféra <i>V noci ze 17. na 18. října se na dveřích ložnice Františka I. v Amboise objevily plakáty (oznamy) kritizující katolický kult.</i>	72
1515	BAYARD Bitva u Marignana <i>Večer po bitvě Bayard, jenž významně přispěl k vítězství, pasoval krále Františka I. na rytíře.</i>	34	1534	FRANÇOIS RABELAIS Vydání Gargantuy <i>Dva roky po Pantagruelovi vydal Rabelais pod pseudonymem Alcofrības Nasier román blásající humanistickou morálkou a kritiku světa církve.</i>	76
1516	LEONARDO da Vinci Odchod do Francie <i>Na vrcholu své slávy odpověděl Leonardo da Vinci na výzvu krále Františka I. a usadil se na panství Cloux poblíž Amboise.</i>	38	1534	JINDŘICH VIII. Zákon o supremaci <i>Tento zákon, vydaný v listopadu, činil z Jindřicha VIII. „blavu“ anglické církve a zavádal povinnost skládat slib osobě krále.</i>	80
1517	Martin LUTHER 95 tezí z Wittenbergu <i>V předvečer Všech svatých přibil Luther na vrata zámeckého kostela ve Wittenbergu 95 tezí, namířených blavně proti odpustkům. To byl začátek reformace.</i>	42	1536	MICHELANGELO Michelangelo začal malovat Poslední soud <i>Během pěti let vyzdobil Michelangelo zadní stěnu Sixtinské kaple ve Vatikánu monumentální freskou.</i>	84
1518	BARBAROSSOVÉ Barbarossa se spojil s Osmany <i>Po smrti svého bratra Arúdze v bitvě u Tlemcenu se Chajrudín, nový pán Alžíru, dal pod ochranu osmanského sultána Selima.</i>	46	1536	Jan KALVÍN Učení křesťanského náboženství <i>Toto dílo, zveřejněné latinsky, v němž Kalvín položil základy svého učení, doznalo velký úspěch po svém překladu do francouzštiny roku 1541.</i>	86

- IGNÁC Z LOYOLY** 90
1540 **Vytvoření jezuitského řádu**
Bulou Regimini Militantis Ecclesiae z 27. září schválil papež Pavel III. stanovy nového řádu, který založil Ignác z Loyoly.
- Mikuláš KOPERNÍK** 94
1543 **Vydání De revolutionibus**
Toto dílo, vydané těsně před Koperníkovou smrtí, umístilo do středu vesmíru Slunce a vyvolalo zásadní vědeckou revoluci..
- IVAN IV. Hrozný** 96
1547 **Korunovace Ivana Hrozného**
Ivan IV. opustil titul velkoknížete a dal se provolat carem, tedy novým Caesarem, a poté se dal korunovat od moskevského metropolity, blavy pravoslavné církve.
- NOSTRADAMUS** 100
1555 **Vydání Centurií**
Tento text proroctví, sepsaný v hermetickém slohu, zajistil Nostradamovi okamžitou slávu, díky níž byl povolán na dvůr Kateřiny Medicejské.
- FILIP II.** 102
1556 **Filip II. králem španělským**
Když jeho otec Karel V. abdikoval, vystřídal ho Filip II. na španělském trůně. Nový král vystupoval jako hlavní průkopník katolické protireformace.
- ALŽBĚTA I.** 106
1558 **Nástup na trůn**
Po smrti její sestry Marie Tudorovny se Alžbětě podařilo získat uznání svých práv na anglický trůn a 17. listopadu byla korunována královnou..
- John KNOX** 110
1560 **Sepsáno Skotské vyznání víry**
Tímto textem John Knox zásadně přispěl k vybudování presbyteriánství ve své zemi.
- AKBAR Veliký** 112
1561 **Akbar se ujal sám vlády**
Podařilo se mu odstranit svého mentora, Bajram Chána, jenž dosud držel otěže vlády.
- SVATÁ TEREZIE Z ÁVILY** 116
1562 **Reforma karmelitánského řádu**
Terezie založila klášter svatého Josefa v Ávile a blásla přísný asketismus..
- KATEŘINA Medicejská** 120
1572 **Masakr o bartolomějské noci**
Tato tragická epizoda znamenala neúspěch tolerantní politiky Kateřiny Medicejské, kterou její odpůrci obvinili, že krveprolití přikázala.
- JAN od Kříže** 124
1577 **Sepsání Duchovní písně**
V době svého věznění v Toledu napsal Jan od Kříže Duchovní píseň, svědectví svého intenzivního mystického prožitku, v němž se mísí náboženství a poezie..
- Michel Eyquem de MONTAIGNE** 126
1580 **Dvě první knihy Esejů**
Montaigne, jenž svěřil „eseji“ své úvahy o námětech všeho druhu, objevil, jak bezmocný je člověk v hledání pravdy a spravedlnosti.
- ABBÁS I. VELIKÝ** 128
1587 **Abbás prohlášen šáhem**
Byl zvolen po abdikaci svého otce Mubammada tureckými emíry Chorásánu.
- JINDŘICH III.** 13
1589 **Zavraždění Jindřicha III.**
Dne 1. srpna zranil krále smrtelně jedinou ranou dominikánský mnich Jacques Clément. Než Jindřich III. vydechl nazítří naposled, určil jako svého nástupce Jindřicha Navarrského.
- JINDŘICH IV.** 13
1593 **Konverze Jindřicha IV.**
25. července se v bazilice v Saint-Denis Jindřich Navarrský slavnostně odřekl protestantství a vrátil se do lůna katolické církve. Nyní již korunovaci nestálo nic v cestě.
- BORIS GODUNOV** 14
1598 **Boris Godunov korunován carem**
17. února jej zvolilo pět set zástupců Zemského sbromáždění.
- William SHAKESPEARE** 14
1598 **Marná lásky snaha**
Tato komedie je první hrou zveřejněnou pod Shakespearovým jménem.
- IEJASU TOKUGAWA** 14
1600 **Bitva u Sekigahary**
Vítězství Iejasu Tokugawy nad ostatními vojenskými náčelníky znamenalo konec feudálních válek v Japonsku.
- Miguel de CERVANTES** 15
1605 **Vydání Dona Quijota**
První část románu, věnovaná vévodovi de Bejar, měla okamžitý úspěch.
- Claudio MONTEVERDI** 15
1607 **Monteverdi složil Orfea**
Orfeo, pokládáný za první operu, znamená důležitý mezník v historii západní hudby.
- RUDOLF II.** 15
1609 **Rudolfův Majestát**
Rudolf II. přiznal českým a slezským protestantům svobodu kultu a svědomí.
- LUDVÍK XIII.** 15
1617 **Zavraždění Conciniho**
24. dubna dal mladý Ludvík XIII. zavraždit oblíbence Marie Medicejské, která tehdy řídila státní záležitosti. V šestnácti letech král již vládl království.
- Francis BACON** 16
1620 **Nové Organon**
Bacon ve svém díle formuluje nové logické principy; jeho klasifikace věd a metoda zkoumání ovlivnily filozofy 18. století.
- RUBENS** 16
1622 **Medicejský cyklus**
Toto dílo tvořené jednadvaceti alegoriemi objednala u Rubense Marie Medicejská na výzdobu galerie v Lucemburském paláci.
- William HARVEY** 16
1628 **Teorie krevního oběhu**
Harvey vytvořil nové schéma krevního oběhu, v němž bylo srdce zároveň sací i tlakovou pumpou.
- RICHELIEU** 16
1630 **Den zklamaných**
Dne 10. listopadu, zatímco stoupenci Marie Medicejské věřili, že kardinál padne, Ludvík XIII. potvrdil Richelieua ve funkci prvního ministra.

- 1632 **GUSTAV ADOLF II.** 172
Bitva u Lützenu
Dne 16. listopadu porazili Švédové oddíly Albrechta z Valdštejna u Lipska, ale Gustav Adolf v čele svého jezdectva v bitvě padl.
- 1633 **Galileo GALILEI** 176
Proces s Galileiem
Učenec z Pisy se dostal před inkviziční tribunál a pod brozbu mučení byl nucen odvolat své astronomické teorie.
- 1634 **ALBRECHT Z VALDŠTEJNA** 180
Zavraždění Valdštejna
Ferdinand II. ho zbavil velení kvůli spolčování s nepřítelem a poté byl Valdštejn na císařův rozkaz zavražděn.
- 1635 **URBAN VIII.** 182
Bernini dokončil baldachýn Svatého Petra
Toto mistrovské dílo barokního umění, započaté na žádost papeže Urbana VIII. v roce 1624, bylo dokončeno o jedenáct let později.
- 1637 **René DESCARTES** 184
Vydání Rozpravy o metodě
Descartes vydal v Leydenu ve francouzštině Rozpravu o metodě, jak správně vést svůj rozum a hledat pravdu ve vědách, čímž položil základy nového způsobu myšlení.
- 1642 **Jules MAZARIN** 188
Mazarin prvním ministrem
Dne 5. prosince jmenoval Ludvík XIII. bývalého Richelieuova spolupracovníka do čela královské rady. Od té doby řídil Mazarin záležitosti Francie.
- 1642 **REMBRANDT** 192
Noční hlídka
Jedno z nejznámějších Rembrandtových děl je pozoruhodně bohatou kompozicí a světelnými efekty.
- 1643 **OLIVARES** 194
Olivares v nemilosti
Filip IV. ustoupil nátlaku šlechty z nekatolických provincií, která požadovala odchod jeho oblíbence, a Olivares odvolal.
- 1650 **KRISTINA Švédská** 196
Kristina „králem“ Švédska
Od roku 1644 vládla sama a poté se dala korunovat na „krále“, aby upevnila svou moc v království.
- 1653 **Oliver CROMWELL** 200
Cromwell se stal „lordem protektorem“
Poté, co obdržel od tzv. Barebonesova parlamentu („parlamentu svatých“) plné moci, prováděl v Anglii až do své smrti skutečnou náboženskou diktaturu.
- 1656 **VELÁZQUEZ** 204
1656 Las meninas
Velázquezovo mistrovské dílo zachycuje výjev z královského života prostřednictvím složité hry perspektiv a pohledů.
- 1657 **KOMENSKÝ** 206
Vydání Opera didactica omnia
Vydáním svého souborného díla položil Komenský základy nové vědy, pedagogiky.
- 1661 **LUDVÍK XIV.** 210
Počátek osobní vlády Ludvíka XIV.
Dne 10. března svolal mladý Ludvík svou radu a oznámil jí, že nadále hodlá vládnout sám, čímž se vlastně chopil panovnické moci.
- 1662 **KCHANG-SI** 216
Kchang-si nastoupil na trůn
Po smrti svého otce, který zemřel na neštovice, se jako osmiletý chlapec stal druhým císařem dynastie Čching.
- 1664 **MOLIÈRE** 220
Tartuffe
Hra předváděná ve Versailles vyvolala hněv královny a „devótní“ strany a byla okamžitě zakázána.
- 1665 **Jean-Baptiste COLBERT** 224
Colbert generálním kontrolorem financí
Tímto jmenováním se stal prvním ministrem Ludvíka XIV.
- 1668 **Jean de LA FONTAINE** 228
První sbírka Bajek
La Fontainovy „zveršované“ bajky, inspirované Ezopem, byly věnovány dauphinovi, synovi Ludvíka XIV.
- 1670 **Baruch SPINOZA** 230
Vydání Teologicko-politického traktátu
V tomto díle, které bylo ostře odmítnuto, položil Spinoza základy biblické kritiky.
- 1672 **MULAJ ISMAÍL** 232
Nástup Mulaje Ismaíla na trůn
Nový sultán se po nástupu na trůn usilovně snažil upevnit svou moc a učinit ze své země významnou mocnost západního Středomoří.
- 1676 **Anthony VAN LEEUWENHOEK** 234
Dopisy o animacules
Právě v těchto dopisech van Leeuwenhoek popisoval své četné objevy mikroskopických organismů.
- 1687 **Isaac NEWTON** 236
Vydání Matematických zákonů přírodovědy
Newton zde vykládá svou mechaniku, základ dalšího rozvoje této vědy.
- 1690 **John LOCKE** 240
Esej o lidském poznání
Anglický filozof John Locke v tomto díle analyzoval původ a hranice poznání, čímž položil základy moderního empirismu.
- 1707 **Sébastien Le Prestre de VAUBAN** 242
Vydání Plánu královského desátku
Toto dílo uveřejněné bez povolení navrhovalo, aby byly daně rozloženy podle majetku každé osoby, a nikoli podle stavu a privilegií. Bylo okamžitě zabaveno královskou justicí.
- 1709 **PETR I. Veliký** 246
Vítězství u Poltavy
Dne 4. června porazil Petr Veliký švédská vojska, která na bitevním poli zanechala 7 000 mrtvých. Tímto triumfem se Rusko stalo evropskou velmocí.
- 1714 **Gottfried Wilhelm LEIBNIZ** 250
Vydání Monadologie
Tímto dílem opírajícím se o Descarta a publikovaným ve francouzštině se Leibniz snažil vytvořit globální metafyzický systém.

John LAW	252	James COOK	294
1718 Lawova banka, státní banka <i>V prosinci se banka řízená Johnem Lawem stala „Královskou bankou“. Lawův „systém“ se tak ocitl na svém vrcholu, po němž následoval bankrot.</i>		1769 Prozkoumání Nového Zélandu <i>James Cook vyplul z Plymouthu 25. srpna 1768, obeplul Horníu mys, pobýval na Tabiti a poté se plavil podél pobřeží Nového Zélandu, přičemž objevil úžinu, která dnes nese jeho jméno.</i>	
Johann Sebastian BACH	256	LUDVÍK XVI.	296
1723 Bach byl jmenován kantorem v Lipsku <i>Přebral toto místo ve škole svatého Tomáše skladateli Georgu Philippu Telemannovi, jemuž bylo původně nabídnuto.</i>		1774 Nástup Ludvíka XVI. na trůn <i>Po smrti Ludvíka XV. 10. května nastoupil na trůn jeho vnuk, toužící po okamžité reformě monarchie.</i>	
Carl LINNÉ	260	Anne Robert Jacques TURGOT	300
1735 Vydání Systema naturae <i>Linné vydal v Leydenu spis Systema naturae (Soustava přírody) aneb tři říše uspořádané do tříd, řádů a rodů, který položil základy moderních přírodních věd.</i>		1776 Turgot v nemilosti <i>Dne 12. května byl generální kontrolor financí vzhledem k nepřátelství parlamentu nucen podat demisi, což znamenalo konec pokusu o reformu francouzské monarchie.</i>	
FRIDRICH II. Veliký	262	Adam SMITH	302
1740 Fridrich II. pruským králem <i>Po smrti svého otce Fridricha Viléma I. nastoupil Fridrich II. 31. května na trůn a v říjnu zabýval svou dobovačnou politiku vpádem do Slezska.</i>		1776 Pojednání o podstatě a původu bohatství národů <i>Tímto dílem položil Adam Smith základy politické ekonomie, kterou povýšil na vědu o bohatství.</i>	
LUDVÍK XV.	266	JOSEF II.	304
1748 Smlouva z Čách <i>Tato smlouva znamenající konec války o rakouské dědictví představovala v očích veřejného mínění porážku Ludvíka XV., který se z „Milovaného“ stal „Nemilovaným“.</i>		1780 Josef II. začal vládnout sám <i>Po smrti své matky Marie Terezie měl rakouský císař konečně volné ruce a mohl zabývat rozsáhlý program reform.</i>	
MARIE TEREZIE	270	Immanuel KANT	306
1748 Smlouva z Čách <i>Dne 18. října byl podepsán mír, který ukončil válku o rakouské dědictví a umožnil Marii Terezii upevnit navzdory ztrátě Slezska své postavení.</i>		1781 Kritika čistého rozumu <i>Tímto dílem Kant zpochybnil veškerou tradiční metafyziku a vytvořil jedno z největších děl západní filozofie.</i>	
MONTESQUIEU	274	Wolfgang Amadeus MOZART	308
1748 Vydání O duchu zákonů <i>Montesquieu v tomto díle analyzuje vztah zákonů a tobo, co je určuje: náboženství, podnebí, půda, mravy...</i>		1782 Únos ze serailu <i>Toto dílo napsané Mozartem ve věku šestadvaceti let – první německá komická opera – zaznamenalo okamžitý úspěch.</i>	
Denis DIDEROT	276	MARIE ANTOINETTA	312
1751 První díl Encyklopedie <i>Tento první díl, určený více než dvěma tisícům předplatitelů, znamenal počátek Encyklopedie, již Diderot zasvětil více než dvacet let svého života.</i>		1785 Aféra s královniným náhrdelníkem <i>Marie Antoinetta, poskvrněná skandálem, dala zatknout kardinála Rohana. Proces s Rohanem a jeho osvobození definitivně poškodily obraz královny v očích Francouzů.</i>	
Benjamin FRANKLIN	280	Antoine Laurent de LAVOISIER	314
1754 Plán sjednocení kolonií <i>Na kongresu v Albany navrhl Benjamin Franklin obnovit spojení s Irokézy a vytvořit společnou obranu proti Francouzům. Tento plán znamenal počátek sjednocování amerických kolonií.</i>		1787 Vytvoření chemického názvosloví <i>Lavoisier spolu s Louisem-Bernardem Guytonem de Morveau vytvořil racionální názvosloví založené na moderním pojmenování chemických prvků, které bylo přijato celou Evropou.</i>	
VOLTAIRE	282	George WASHINGTON	316
1759 Candide <i>Voltaire napsal tuto filozofickou novelu, která zaznamenala velký úspěch, jako výsměch Leibnizově filozofii a křesťanskému pesimismu.</i>		1789 Washington zvolen prvním prezidentem Spojených států <i>Hrdina z války za nezávislost, přesvědčený vlastenec, nastoupil do nejvyšší státní funkce, čímž zabýval činnost nových amerických institucí.</i>	
Jean-Jacques ROUSSEAU	286	MIRABEAU	320
1762 O společenské smlouvě <i>Rousseau zde popsal smlouvu, která spojuje jedince a společnost, do níž patří, a která je základem politického zřízení.</i>		1789 Zasedání generálních stavů ve Versailles <i>Mirabeau, zvolený poslancem za třetí stav v Aix-en-Provence, se záhy projevil jako výjimečný řečník a jedna z největších postav francouzské revoluce.</i>	
KATEŘINA II. Veliká	290	REJSTRÍK	322
1762 Kateřina prohlášena carevnou <i>Ve dnech 28. až 30. června provedla Kateřina státní převrat proti svému manželovi, který byl krátce poté zavražděn.</i>			

